

in doba vednega preziranja, izzivanja, zaničevanja bode kmalu potekla. Začnimo mi vendar enkrat z isto mero meriti, s katero oni nam že tako dolgo merijo! Ločimo se! Oni nam nič, mi njim nič!

Cerkvene zadeve.

Cudežni križ na Reki.

Pred petimi leti se je slavila velika cerkvena slovesnost na Trsatu, katere se je udeležilo veliko Slovencev. Gotovo so si nekateri ogledali tudi cerkve v mestu izpod Trsata, v Reki. Tu je lepa cerkev sv. Vida, mučenca, okrogla cerkev, v kateri sem večkrat bil. Slovani častimo sv. Vida posebno, in bil sem v dveh cerkvah sv. Vida na Reki in v Pragi, in reči moram, da sta te dve cerkvi najlepši cerkva, kar sem jih videl, vsaka v svojem slogu.

Reška cerkev pa je posebno znamenita še iz nekega drugega uzroka. Praznovala je namreč letos šestoletnico, dne 30. aprila zvečer in dne 1., 2., 3. maja, velikega čudeža spomin, ki se je zgodil leta 1296. Tega leta namreč je igral neki Peter Lončarič z dvema tovarišima tam blizu sedanje cerkve sv. Vida, kar sem slišal večkrat že dijak na Reki, in je to tudi zapisano in potrjeno. Zunaj na planem je stal velik lesen križ s Kristusom. Ker je bil Lončarič nesrečen v igri, se razsrdi in hudobnež — zgrabi kamen in ga vrže z jezo v — Kristusa na križu. Ali pravica božja se je pokazala. Zgodila sta se takoj na mestu dva čudeža. Iz rane, ki jo je kamen napravil na levi strani lesene podobe, privela je obilna kri, kakor iz živega telesa; in zemlja — se odpre in požre hudobneža, samo hudobneževa roka še je moléla iz zemlje.

Kadar se je bilo to zgodilo, takoj je prišel na tisto mesto mestni poveljnik, baron Raubar, in spravil lepo sv. kri, ki so jo potem shranili v župni cerkvi, roko hudobneževa pa je dal sezgati. Na to je dal vlti roko iz bronca za spomin, ki še zdaj visi privezana pod križem. S časom so razpelo iz predvorja cerkve prenesli na oltar, in kamen, ki ga je hudobni igravec tjakaj zagnal, še je dandanašnji na rano pripet, kar lahko vsak vidi, in kar mu tudi pove tedaj napravljene nadpis latinski: »Hoc lapidis ictu percussus fuit Crucifixus 1296«, po slovensko: »S tem kamena lučajem je bil Križani zadet 1296«.

Letos je ravno šeststoletnica, in velike slovesnosti so bile v rečenih dneh. Vsak dan je bila ena hrvaška, ena pa laška pridiga, sv. maše in litanije, in v nedeljo, »Najdba sv. Križa«, se je sveta kri nosila v procesiji. Sv. Oče so popolni odpustek podelili vsem, ki so se udeležili te cerkvene slovesnosti. Leta 1796. ob petstoletnici je 100 000 prejelo sv. obhajilo. Koliko letos, povemo drugokrat. —še.

Gospodarske stvari.

Framska posojilnica.

Posojilnica v Framu je imela leta 1895. prometa 103.898 gld. 84 kr. V tem letu je pristopilo 64 novih zadrušnikov, ki so plačali deležev 640 gld.; izstopilo je 9 zadrušnikov, ki so vzdignili deležev 90 gld. Torej je pristopilo več zadrušnikov 55 in vplačalo več deležev 550 gld. Leta 1894. je bilo 8 ustanovnih zadrušnikov, ki so zastopali 433 deležev 4.330 gld. in 229 drugih zadrušnikov z 229 deleži 2.290 gld., koncem leta 1895.

je tedaj 237 in 55 zadrušnikov, to je 292 zadrušnikov z 417 deleži 7.170 gld. Hranilnih vlog se je leta 1895. vložilo 33.586 gld. 64 kr., vzdignilo pa 24.248 gld. 23 kr. Torej več vložilo 9.338 gld. 41 kr. Stanje hranilnih vlog koncem leta 1894. je bilo 48.864 gld. 14 kr. Kapitalizovane obresti od leta 1895. iznašajo 2.185 gld. 62 kr. Torej je stanje hranilnih vlog koncem 1895. leta 60.388 gld. 17 kr. Posojil se je leta 1895. izplačalo zadrušnikom 21.400 gld., vrnilo pa 5.429 gld. Torej se je več izposodilo 15.971 gld. Stanje posojil koncem leta 1894. je bilo 50.863 gld. 67 kr. Tedaj je stanje posojil koncem 1895. leta 66.834 gld. 67 kr. Posojila ima 284 zadrušnikov 388krat; 83 posojil je vknjiženih na posestva, 219 krat se je posodilo na dolžna pisma proti poroštvo in 86krat na menico. Čisti dobiček leta 1895. znaša 825 gld. 26 kr. Vsled sklepa glavnega zbora ima se od čistega dobička oddati: Ustanovnim zadrušnikom za leto 1895 po 5% dividende 216 gld. 50 kr. Nagrada udom načelstva a 10 gld. 60 gld. Nagrada za sklep računov 140 gld. Za dobre namene 181 gld. 617 gld. 50 kr. Ostanek čistega dobička po 207 gld. 76 kr., ki se pridene posebni rezervi. Vsa posebna rezerva leta 1895. znaša 1.406 gld. 94 kr. Obe rezervi skupaj pa 2.000 gld. 94 kr.

Žitne cene v Mariboru od 25. aprila do 2. maja. Po hektolitrih: pšenica 5 fl. 70 kr., rž 4 fl. 80 kr., ječmen 4 fl. 20 kr., oves 3 fl. 25 kr., turšica ali koroza 4 fl. 50 kr., proso 4 fl. 80 kr. in ajda 4 fl. 70 kr.

Sejmovi. Dne 9. maja v Arnovžu in Poličanah (za svinje). Dne 11. maja v Arvežu, pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju, v Rogatecu, in Cmureku. Dne 12. maja na Planini in v Slov. Gradcu. Dne 13. maja v Braslovčah, Konjicah in Imenem (za svinje). Dne 15. maja na Bregu pri Ptujju (za svinje).

Dopisi.

Iz celjskega okraja. (Cerkveni denar in — paziti!) Zdravstvena oblast za Štajarsko je skoz c. kr. okrajna glavarstva po vsej deželi razposlala vsem cerkvenim predstojništvom, oziroma lastnikom pokopališč neki načrt, po katerem se naj za pokopališča pripravi določen red. Po naših krajih so brez malega skoro vsa pokopališča lastnina cerkvena. Vsled tega imajo za pokopališča skrbeti cerkvena predstojništva, t. j. župniki in cerkveni ključarji. Toti so priposlani načrt morali odobriti. In sedaj slavno c. kr. okrajno glavarstvo v Celju razposilja naznanilo, da želi dotično po volji pokopaliških oskrbnikov nekoliko predelano postavno določilo dati tiskati v slovenskem in v nemškem jeziku. Dobro! Toda pisalcu teh vrstic je pero v roko vsilila neka brezobzirna skušnja, in v pogledu na to razodeva upanje, da bo vsaj slavno c. kr. okrajno glavarstvo razumelo več »takta« ali obzira, da župnikov ne bode moglo siliti, naj bi se skregali s pametjo ter bi z denarjem iz cerkvene blagajnice kupovali tiskarnice, ki so se pripravljale v takej tiskarni, kjer se z istimi črkami tiskajo besede, s katerimi se zaničuje in blati vse, kar diši bodi po kristjanstvu, bodi po slovenstvu.

✓ **Od Sv. Lovrenca na Dravskem polju.** (Tužno v est) Vam moram poročati. Umrli je za jetiko dne 2. maja nadepolni dijak Janez Mlakar, petošolec c. kr. mariborske gimnazije, pri svojih stariših v Župečji vesi. Pogreb, ki je bil v ponedeljek, dne 4. maja, je bil tolikanj lep, da tacega pač še nikoli ni videlo Dravsko polje. Sprevod so vodili strije pokojnika, preč. gosp. kanonik dr. J. Mlakar, v družbi osmih gospodov duhov-

nikov. Od gimnazijcev mariborskih jih je prišlo s tremi venci 35, večinoma pevcev, ki so krasno peli na domu zalostinko »Nad zvezdami«, na potu »Miserere«, pri sv. maši ter ob grobu »Blagor mu, ki se spočije«. Pogreba so se udeležili tudi učenci z učiteljstvom in izredno veliko faranov. Ravno je zvonilo poldne, ko so rajnega položili v hladni grob, ob katerem so nato č. g. profesor dr. A. Medved spregovorili pretresljivo slovo, rajnemu Janezu v čast, starišem, sorodnikom in sploh vsem udeležencem pa v tolažbo. Janez Mlakar je bil res priden dijak, kateremu je bila molitev, učenje in red nad vse. Lahko kliče svojim tovarišem in sploh vsej mladini besede Slomškove: »Kdor dolžnosti svoje s'tri, — sladko spi«. Naj počiva v miru!

Iz Vojnika. (To in ono.) Dne 19. aprila smo položili temeljni kamen novi župni cerkvi. Bog daj, da bi vsi, ki bodo kedaj vstopili v ta božji hram, tudi vstopili enkrat v sv. raj! Gotovo jih bude stotisoče, ako bode cerkev več sto let stala. Stara cerkev kaže zidovje dveh dob. Nekaj ga je starega, »vilitoga«, kateremu niti dinamit ni prišel do živega. Zvonovi so se spravili v posebno utico poleg stavišča. Glas imajo precej prijeten, čeravno ne posebno mil. Težki so: I. 30 centov 85 l., II. 17 c. 17 l., III. 8 c. 95 l., IV. 3 c. 88 l., torej dosti težki za veliko cerkev. Vihl jih je Samassa 1869. Med kamenjem vsred zidovja se najdevajo opisani komadi. Prosili bi, ko bi se kdo potrudil jih posneti, da bi jih opral, prevlekel z mokrim papirjem in s ščetico zaznamoval vdrtine. Najbrž se najde kaj posebnega. Pa, bēda, ker imamo vsi opravkov čez glavo; ne moremo vsega! — Cerkva imeli smo za cesarja Josipa šest v župniji. Opustili so jih štiri. Eno (Matere božje na gori) so zopet pozidali pred osemdesetimi leti; eno (sv. Tomaža) predlanskim, dve (sv. Miklavža in sv. Marjete) sta izginili popolnoma; župna cerkev pa je podrtá sedaj in upamo, da v dveh let vzrase nova!

Quidam.

Iz Dunaja. (Podporno društvo za slovenske visokošolce) je prejelo zadnje mesece od raznih stranij lepe darovi: Slavni deželni zbor kranjski daroval je 200 gld. Odlični rodoljub v Ljubljani, ki ne želi biti imenovan, pristopil je društvu kot ustanovnik s 50 gld. Iz Maribora se darovali: Mil. knez. dr. Mihael Napotnik (društveni ustanovnik) 10 gld. Gd. France Dolenc, trgovec v Mariboru, je o veliki noči poslal 126 gld., katere so darovali: Slavna posojilnica v Mariboru, 40 gld.; gd. dr. Jernej Glančnik, odvetnik in društveni ustanovnik, 20 gld.; po tri gld. so darovali: g. Henrik Schreiner, c. kr. ravnatelj učiteljišču, vč. gd. dr. Ivan Mlakar, vodja semenišča i. t. d., vč. gd. Lovro Herg, stolni dekan; po dva gld.: Gd. dr. Ferdinand Dominkuš, odvetnik i. t. d., gd., Bernard Jentl, prokurist, vč. gd. Zidanšek, prof. bogoslovja, vč. gd. Franč. Simonič, stolni kaplan, vč. gd. Jakob Bohinc, stolni kanonik, vč. gd. dr. Jožef Pajek, kanonik, vč. gd. dr. Ivan Križanič, kanonik i. t. d., vč. gd. dr. Martin Matek, podravnatelj bogoslovnice i. t. d., vč. gd. dr. Anton Medved, prof. veroz., gd. France Dolenc, trgovec, in neimenovan; po eden gld. pa so darovali: Gg. Pavel Simon, tajnik posojilnice, Jož. Rapoc, posestnik, dr. Feliks Ferk, (društ. ustanovnik) zdravnik, Košan Janko, c. kr. gimn. prof.; Simon Goričnik, c. kr. fin. svetnik, Alojz Rakovec, železn. uradnik, J. Pavlič, c. kr. pošt. kontrolor, M. J. Nerat, nadučitelj i. t. d., Fr. Holasek, trgovec, Jos. Melzer, trgovec, Fr. Hočevar, vinski trgovec, sl. tiskarna sv. Cirila, vč. gg. France Korošec, prefekt v semenišču, Matej Štrakel, korni vikarij, Fr. Simonič, stolni kaplan, Anton Cestnik, korni vikarij, dr. Alojzij Meško, prof. bogoslovja, J. Hribernik, J. Malnič, rač. revident, vč. gd. Alojzij Zver, duhovnik, gg. Blaž Matek, c. kr. gimn. profesor,

Ivan Koprivnik, c. kr. profesor, dr. Vladimir Žitek, J. Fontana, trgovec, dr. J. Terč, zdravnik; vč. gg. Karol Hribovšek, kanonik i. t. d., Lud. Hudovernik, stolni vikar, Jak. Tajek, c. kr. voj. kaplan, Jak. Kavčič, gimn. veroučitelj ter gg. Janez Majciger, c. kr. prof., dr. Janko Bezjak, c. kr. prof., dr. Franč. Voušek, c. kr. dež. sod. svetovalec (društveni ustanovnik), Jož. Perko, železn. uradnik, vč. g. F. Brelich, učitelj veronau., g. dr. Fr. Radaj, c. kr. notar i. t. d., g. dr. J. Glaser, velepos. in odv. kandidat. — V Konjicah sta darovala: Rodoljubna učiteljica gospica Milka Pirnat, 2 gld., g. dr. Ivan Rudolf, odvetnik, 5 gld. (Konec prih.)

Iz Arje vasi pri Žalcu. (»Slov. Gospodar« v »Delavcu«). Kmalu potem, ko so se »vzgledni oče« v neki žalski gostilnici polastili 13. štev. »Slov. Gospodarja« ter jo varno vtaknili v svoj žep, niso mogli več spati; zgodaj so ustajali ter jo še v temi mahnili skoz Arjo vas; vse je strmelo in vpraševalo: »Kaj neki pomeni to?« — Slutili smo, da se nekaj kuha. In zares, nismo se varali; zadnji »Delavec« je razodel svo skrivnost. »Vzgledni oče« so tuhtali, kako bi zasolili »Slov. Gosp.«, ker jim baje ta preveč na prste gleda. Hodili so celo »k Kreisgericht-u«, hoteč spraviti ga na tožno klopi, pa ni šlo; so premalo »kunštni«, čeravno so »kapitalističnih in klerikalnih listov že mnogo čitali«, kakor so se pobahali v »Delavcu«. Zato so dali »Slov. Gospodarja« v »Delavca«. Ker ni vsak tako srečen prebirati »Delavca« kakor jaz in moji prijatelji, »kmetje iz Arje vasi, kateri ga tukaj čitajo pazljivo«, naj navedem nekaj stavkov za kratek čas; posebno rad to storim, ker je ta članek najboljše priporočilo za »vzgledna očeta«, kateri se ponujajo nemčuhom za župana! »Kar se tiče žalskih socijalnih demokratov« pravi »Delavec«, »je povsem iz trte izvito, da bi se bil kdo od teh na ta način nas spominjal«. Kako se nam smilite! Še socijalni demokrati vam nočejo iz zadrege pomagati! In vendar pravite, da so prijatelji kmečkega ljudstva — dokler se polni njihov »nenasitni žep!« Potem vam res drugo ne ostane kakor — boben. »Gotovo ga »Delavec« bode v oči, — ki je edini list, ki se bori na Slovenskem za pravice tlačnega ljudstva«. Dobro si te besede zapomnita, »Slov. Gospodar« in Domovina« in se poboljšajta, da vaju ne bodo več prezirali — »vzgledni oče«. Ti pa »beli Delavčev dopisun«, priporoči sebe in svoja dva pomagača »Delavcu«, da vam pribori pravico, da ne bo več treba iti v slabem vremenu v »kazino«, ampak da vam bo kazinar že v posteljo nosil zlahkno kapljico! Iz hvaležnosti za »imenitne« dopise bo »Delavec« to rad storil. »Kapitalističnih in klerikalnih listov smo že uže mnogo čitali ter tudi spoznali, da se ljudstvo ž njimi le za nos vodi«. Saj tudi nobeden ne tají, da ste še vi najbolj učeni in najbolj sposobni za župana! To že ja vrabci čivkajo po strehah! Zato vas je pa tudi »Slov. Gospodar« priporočil in vi, nehvaležnež, ste ga dali — v »Delavca«. (Konec prih.)

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Poslanci državnega zbora so včeraj doglali postavo o volilni preosnovi. Po tej postavi se bodo poslanci tega razreda volili tajno. — Poljedelski odsek državnega zbora je sklenil, da se priredi kmetijsko posvetovanje (enketa), in sicer pismeno napravi vlada, ustno pa zbornica poslancev. Kje so vendar dejanja! — Včeraj je bil dunajskim županom izvoljem Jožef Strobach, veren mož, prvi podžupan bode dr. Lueger, drugi pa